

Received: October 18, 2023

Revised: October 10, 2024

Accepted: November 2, 2024

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์

Participatory Action Research for Developing Internal Quality Assurance
in Educational on Community-Based Education Management Bansaiyat School

สุภาณี บวรศุภศรี*

วิระยุทธ ชาทะกาญจน์

ชูศักดิ์ เอกเพชร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: 6477701015@nstru.ac.th

Supanee Bowonsuphasri*

Werayut Chatakan

Chusak Akephet

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และเพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ภายหลังการทดลองใช้ การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ผลการวิจัย พบว่าระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ ประกอบด้วย 1) ระบบการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกในการดำเนินงาน 2) ระบบการจัดเก็บข้อมูล 3) ระบบการกำหนดผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้รับผิดชอบรอง 4) ระบบการติดตามและการนิเทศการดำเนินงาน 5) ระบบการประเมินผลการดำเนินงาน และ 6) ระบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาพัฒนาแผนการดำเนินงาน และผลศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) ระบบช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 2) ระบบช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก 3) ระบบช่วยให้โรงเรียนมีระบบและขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความชัดเจน 4) ระบบช่วยสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพิ่มมากขึ้น 5) ระบบช่วยสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานให้แก่ผู้รับผิดชอบ 6) ระบบมีส่วนทำให้เอกสารการประเมินตนเอง SAR มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ และ 7) ระบบมีส่วนทำให้แผนการพัฒนาระบบการดำเนินงานมีความชัดเจน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา; ภาคีเครือข่าย; การมีส่วนร่วม

Abstract

This research aimed to develop an internal quality assurance system of the educational institution using the participation of the entire network of Ban Saiyat School through participatory action research processes and to study the opinions and satisfaction of those involved with the internal quality assurance system of the educational institution after the trial. The research process consisted of step 1: developing the internal quality assurance system of the educational institution and step 2: studying the results of using the internal quality assurance system of the educational institution.

The research results found that the quality assurance system for the educational institution by using the participation of the network partners, the entire system of Ban Saiyat School, consisted of 1) the system for creating knowledge, understanding and cultivating awareness in the operation, 2) the data collection system, 3) the system for determining administrators, primary and secondary responsibilities, 4) the system for monitoring and supervising the operation, 5) the system for evaluating the operation, and 6) the system for using the results of the educational quality assurance to develop the operation plan and the results of studying the opinions and satisfaction of those involved, consisting of 1) the system for creating knowledge, understanding and good attitudes towards the operation of the educational quality assurance, 2) the system for helping to organize the data collection systematically and those involved can conveniently use the data, 3) the system for helping the school have a clear system and operation procedures, 4) the system for helping to increase participation from all sectors, 5) the system for helping to create

confidence in the operation for those responsible, 6) the system for making the self-assessment document SAR clear and reliable, and 7) the system for making the operation development plan clear.

Keywords: The internal quality assurance; The entire network; Participation

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของบุคคลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความรู้จัก คุณลักษณะตามความพึงประสงค์ของตนเองและ/หรือสังคม (Ausawapom, 2017) และเพื่อให้การจัดการศึกษามีมาตรฐานไปในทิศทางเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ประกอบกับการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน (Ministry of Education, 2018)

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกในการควบคุม ตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด (Royal Gazette, 2018) โดยการประกันคุณภาพการศึกษาแบ่ง 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (Internal Quality Assurance) และ 2) การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก (External Quality Assurance) (Western University, 2022)

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายคือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา เป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษา ด้วยการวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ปฏิบัติตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน โดยการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล จะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ (Muangmoon, 2018)

ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กร และภาคีเครือข่ายทั้งระบบเป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดกลไก การตรวจสอบและกระตุ้นให้สถานศึกษามีการควบคุมคุณภาพ และการประเมินมาตรฐานการศึกษา ทั้งในเชิงความเป็นเลิศทางการศึกษาและประสิทธิภาพของการบริหารระบบการศึกษาที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันพัฒนาอย่างเต็มที่ (Ministry of Education, 2018) ดังนั้นเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรนำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการวิจัยที่ได้รับการยอมรับให้เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการลงมือปฏิบัติควบคู่กับการวิจัย

ตลอดจนกระบวนการศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนปฏิบัติและติดตามประเมินผล จะต้องคำนึงถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ชุมชน ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เป็นเครือข่ายแห่งการร่วมมือในทุกขั้นตอนของการวิจัย (Chatakarn, 2013)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบ ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสู่เป้าหมายด้านคุณภาพการจัดการศึกษา สร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และสร้างความมั่นใจด้านผลผลิตและการบริหารการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจและเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่ ตัวแทนภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแทนภาคีเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบโรงเรียน ระบบครอบครัว ระบบชุมชน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน และระบบหน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 16 คน

2. กลุ่มผู้ตรวจสอบความเหมาะสมระบบการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา และครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมแบบไม่เป็นทางการ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อร่างระบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้ภาคีเครือข่ายทั้งระบบและคู่มือในการดำเนินงาน

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ร่วมกันหาคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการร่วมกันพิจารณาถึงความถูกต้อง เหมาะสมของเครื่องมือชนิดต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับขั้นตอนการวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) มีผลการหาคุณภาพรายข้ออยู่ที่ 0.67-1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) และการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไผ่สาสน์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร และภาคีเครือข่ายของโรงเรียนบ้านไผ่สาสน์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันหาคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการร่วมกันพิจารณาถึงความถูกต้อง เหมาะสมของเครื่องมือชนิดต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับขั้นตอนการวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผลการหาคุณภาพรายข้ออยู่ที่ 1.00 ทุกข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไผ่สาสน์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไผ่สาสน์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1.1 ระบบการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา

1.2 ระบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

1.3 ระบบการกำหนดผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้รับผิดชอบรอง ในแต่ละตัวบ่งชี้

1.4 ระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

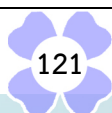
1.5 ระบบการประเมินผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.6 ระบบการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาพัฒนาแผนการดำเนินงาน

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไผ่สาสน์ทั้ง 6 ระบบ ในภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การตรวจสอบความเหมาะสมของระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ประเด็นที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา	4.61	0.54	มากที่สุด
2. การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4.64	0.52	มากที่สุด
3. การกำหนดผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้รับผิดชอบรอง ในแต่ละตัวบ่งชี้	4.65	0.49	มากที่สุด

ประเด็นที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
4. การติดตามและการนิเทศการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	4.63	0.57	มากที่สุด
5. การประเมินผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา	4.67	0.49	มากที่สุด
6. การนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาพัฒนาแผนการดำเนินงาน	4.67	0.48	มากที่สุด
รวม	4.65	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตรวจสอบความเหมาะสมมีความคิดเห็นต่อระบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ทั้ง 6 ระบบ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกระบบ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.65 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52

3. ผลการประเมินคู่มือระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ ในภาพรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินคู่มือระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ประเด็นที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
ด้านเนื้อหา			
1. คู่มือมีการเขียนระบบในการดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างชัดเจน	4.48	0.68	มาก
2. คู่มือมีการเขียนระบบในการดำเนินงานประกันคุณภาพที่สามารถเข้าใจได้ง่าย	4.62	0.47	มากที่สุด
3. คู่มือมีเนื้อที่สอดคล้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพครบถ้วน	4.58	0.59	มากที่สุด
4. คู่มือมีการเขียนระบบในการดำเนินงานประกันคุณภาพเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน	4.42	0.50	มาก
5. คู่มือมีการใช้ภาษาที่ชัดเจน เหมาะสม และถูกต้องตามหลักภาษา	4.60	0.53	มากที่สุด
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.68	0.45	มากที่สุด
1. คู่มือมีการเขียนระบบในการดำเนินการประกันคุณภาพที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา			
2. คู่มือระบบการประกันคุณภาพจะช่วยให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีความเป็นระบบเพิ่มมากขึ้น	4.70	0.51	มากที่สุด
3. คู่มือสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่สถานศึกษาในพื้นที่การศึกษาที่สนใจได้	4.35	0.62	มาก
รวม	4.55	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อคู่มือระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

2. การศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไสยาสน์ ภายหลังการทดลองใช้ พบว่า

ผู้สอนมีความเห็นและความพึงพอใจ ประกอบด้วย 1) ระบบช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มมากขึ้น 2) ระบบช่วยทำให้การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก 3) ระบบช่วยทำให้โรงเรียนมีระบบและขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น 4) ระบบช่วยสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพิ่มมากขึ้น 5) ระบบช่วยสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานให้แก่ผู้รับผิดชอบ 6) ระบบมีส่วนทำให้เอกสารการประเมินตนเอง SAR มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ และ 7) ระบบมีส่วนทำให้แผนการพัฒนากิจการดำเนินงานมีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไผ่ยาสน์

1.1 ระบบการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ถือเป็นการดำเนินการลำดับแรกของงานประกันคุณภาพเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีเป้าหมายที่ตรงกัน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความตระหนักในการดำเนินงาน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพที่แท้จริง สอดคล้องกับ Bureau of Educational Testing (2011) ที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยต้องคำนึงถึงการสร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรและถือว่าการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษา

1.2 ระบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ การวางระบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ให้ชัดเจนจะช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลมีความสะดวก รวดเร็ว ลดเวลาในการสืบค้น สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างง่ายดาย ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพคล่องตัวและลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ Chatakarn (2013) ที่กล่าวถึง การจัดระบบบริหารและสารสนเทศที่ดี จะเป็นการช่วยตัดสินใจวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้ในทุกระดับ

1.3 ระบบการกำหนดผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้รับผิดชอบรอง ในแต่ละตัวบ่งชี้ การดำเนินการตามระบบนี้เป็นการกำหนดตำแหน่งหน้าที่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจต่อบทบาทของตนเอง สามารถกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของตนเองได้อย่างชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัว ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร สอดคล้องกับ Bureau of Educational Testing (2011) ได้กล่าวว่า การแต่งตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วยคณะบุคคลจากหลายฝ่าย ทั้งในและนอกสถานศึกษาตามความเหมาะสม เพื่อให้คณะทำงานดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

1.4 ระบบการติดตามและการนิเทศการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้การดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ มีขอบเขตด้านเวลาที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานสามารถวางแผนเวลาและลดภาวะกดดันในการทำงาน อีกทั้งการกำกับ ติดตามความก้าวหน้า และให้ข้อเสนอแนะ จะช่วยให้การทำงานมีความถูกต้อง ชัดเจน ลดข้อผิดพลาด สอดคล้องกับ Office of Education Council (2022) ที่กล่าวว่า การติดตามผลการดำเนินงานเป็นการติดตามผลเพื่อให้ได้ ข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.5 ระบบการประเมินผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินการเพื่อประเมินความถูกต้อง แม่นยำ ของข้อมูลในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา อันจะส่งผลให้รายงานผลการดำเนินการมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ลดความเสี่ยงและความผิดพลาดของข้อมูลในทุกตัวบ่งชี้

สอดคล้องกับ Sukhothai Thammathirat Open University ที่กล่าวถึง การดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงาน การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม และจะต้อง ดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.6 ระบบการนำผลการประกันคุณภาพศึกษามาพัฒนาแผนการดำเนินงาน การดำเนินการเพื่อการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องจะเป็นผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ลดปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อันจะ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและทำให้เกิดการยอมรับในวงกว้าง สอดคล้องกับ Jangploy (2023) ได้กล่าวว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นการปฏิบัติงานอย่างมี ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สร้างความ มั่นใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและผลการประเมินคู่มือ ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ กระบวนการในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานว่ามีจุดเด่น จุดอ่อนในส่วนใดบ้างเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการ ปรับปรุงวิธีการในการดำเนินงานในครั้งต่อไป ซึ่งเป็นการช่วยให้การเกิดพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Chatakarn (2013) ที่ได้นำเสนอขั้นตอนในการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไว้ 8 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 8 การผดุงรักษาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรม คุณภาพในการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง เกิดการ เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามแนวทางการบริหารคุณภาพ หรือวงจร PDCA

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ภายหลังจากทดลองใช้ พบว่าระบบช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ช่วยจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบสามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวก ทำให้โรงเรียนมีระบบและขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วน สร้างความมั่นใจให้ในการดำเนินงานให้แก่ผู้รับผิดชอบ ทำให้เอกสารการประเมินตนเอง SAR มีความ น่าเชื่อถือ และทำให้แผนการดำเนินงานมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาจัดทำเป็นโครงร่างระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำ คู่มือการดำเนินงาน ประเมินและทดลองใช้ระบบ โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาศิเครือข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่ยาสน์ เข้ามาส่วนร่วมในการพัฒนาระบบในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Phramaha Suchat Dhammakāmo (2017) ที่กล่าวถึงลักษณะ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการตัดสินใจจากการดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ การสนับสนุนด้าน ทรัพยากร ด้านการบริหารร่วม ทั้งการร่วมแรงร่วมใจ ตัดสินใจในกิจกรรม การติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นการควบคุม การดำเนินกิจกรรมทั้งหมด อีกทั้งแสดงให้เห็นการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากการทดลองใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาศิเครือข่ายทั้ง ระบบของโรงเรียนบ้านไผ่ยาสน์เป็นระบบที่พบว่ามีส่วนทำให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเป็น ระบบและขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำไปเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในส่วนของคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ในการใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งระบบของโรงเรียนบ้านไผ่ยาสน์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบตัวบ่งชี้ให้ชัดเจน และควรมีการนิเทศการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด

3. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำระบบที่พัฒนาไปใช้ในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ โดยต้องกระบวนการของการวางแผนงานในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล และการกำหนดผู้รับผิดชอบ ก่อนมีการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด และควรมีการนิเทศและติดตามผลการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละตัวบ่งชี้อย่างใกล้ชิด ที่สำคัญสถานศึกษาจะต้องมีการนำผลการประเมินมาวางแผนพัฒนาการดำเนินงานในการศึกษาต่อไปให้ชัดเจน

References

- Ausawapum, S. (2017). Redefining Education and Learning: A Starting Point to Solve Education Quality. *Journal of Ratchathani Innovative Social Science*, 1 (3), 1-8. (in Thai)
- Bureau of Educational Testing. (2011). *Guidelines for developing an internal quality Assurance system for educational institutions According to the Ministerial Regulations on systems, criteria, and methods for educational quality assurance, B.E. 2010*. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly of Thailand Printing Company Limited. (in Thai)
- Chatakarn, W. (2013). *Management techniques for professional educational administrators*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Jangploy, P. (2023). *A study of the condition of internal education quality assurance of schools under Chanthaburi primary educational service area office*. Thesis. M.Ed. Rambhai Barni Rajabhat University, Educational Administration. (in Thai)
- Ministry of Education. (2018). *Announcement of the Ministry of Education Regarding the Use of Basic Education Standards and Early Childhood Education Standards for Quality Assurance within Educational Institutions*. Retrieved 2022, November 15, from <https://bet.obec.go.th/index/?author=4>. (in Thai)
- Muangmoon,J (2018). *Educational quality assurance*. Lampoon: Lampoon Primary Educational Service Area Office 1. (in Thai)
- Office of education council. (2022). *Research report on guidelines for preparing educational standards of Educational institutions and quality assurance Education of the educational institution*. Nonthaburi: 21 Century Print. (in Thai)
- Phramaha Suchat Dhammakāmo. (2017). The Model of Participatory Managements Development of Buddhist Sunday School in Sangha administrative Region 13. *Nakhon Lampang Buddhist Colleges Journal*. 7(2), 173-186. (in Thai)
- Royal Gazette (2018). Ministerial Regulation Educational Quality Assurance (2018,23. February). *Royal Gazette* Volume 135, Section 11 A, Page 3 (in Thai)
- Sukhothai Thammathirat Open University. (n.d.). *Quality assurance within educational Institutions*. Retrieved 2022, August 12, from <https://www.stou.ac.th/Offices/rdec/Nakorn/Main/doc/quarantee/001.doc>. (in Thai)

Western University. (2022). *Internal Educational Quality Assurance*. Phatumtani. Western University. Retrieved 2022, March 10, from <https://oldweb.western.ac.th/index.php/th/chaqa-jd/qa-jd/qa-jd-2>. (in Thai)

ผู้เขียน

นางสาวสุภาณี บวรศุภศรี

นักศึกษาปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเณร จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: 6477701015@nstru.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาคะกาญจน์

ประธานกรรมการที่ปรึกษา สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเณร จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: werayut_cha@nstru.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ เอกเพชร

กรรมการที่ปรึกษา สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเณร จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280
E-mail: chusak_ake@nstru.ac.th

